

3741/2020
00.01.03Kaupunginhallitus
Kaupunginhallitus285 §
327 §7.9.2020
12.10.2020

§ 144

Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus ja sopeutusohjelman hyväksyminen 2020-2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Pia Ojavuo, puh. 043 826 9139

etunimi.sukunimi@espoo.fi**Päätösehdotus**

Kaupunginhallitus

Valtuusto hyväksyy Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman kokonaisuuden. Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan 147 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä Investointitason laskemista kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030.

Käsittely

Puheenjohtaja Mykkänen valtuuston neuvottelutoimikunnan puheenjohtaja Gestrinin kannattamana ehdotti, että tästä ja kahdesta seuraavasta asiasta käydään keskustelu yhteisesti ja varsinainen päätöksenteko tehdään erillisinä. Valtuusto hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksen.

Valtuuston Neuvottelutoimikunnan puheenjohtaja Gestrin valtuuston puheenjohtaja Mykkäsen kannattamana teki seuraavat muutosehdotukset:

”Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelma _ neuvottelutuloksen mukainen kaupunginjohtajan esitys, muutetaan Karataloa ja kirjastoja koskevat kohdat kuulumaan seuraavasti:

Karatalo

Toiminta jatkuu ja sitä avataan erityisesti asukaskäyttöön paikallisten yhteisöjen ja yhdistysten kautta. Kaupungin omasta toiminnasta talossa päättää pääsääntöisesti sivistystoimen lautakunnat. Talossa on nyt nuorisotoiminnan ja kulttuuritoiminnan alaista toimintaa ja päätökset toiminnasta ja sen laajuudesta tehdään ko. lautakunnissa. Kiinteistön kunnosta ja toimivuudesta vastaa kaupungin Tilapalvelut. Säästö näkyy nuoris- ja kulttuuripalvelujen budjetissa.

Kirjastot:

Kirjaston palveluverkon tarkastelu kirjastoverkkoselvityksen jälkeen ja kirjaston toimintatapojen uudistaminen esimerkiksi itsepalveluaikoja laajentamalla.

ja lisäksi teknisluontoisena korjauksena: ” s. 9. kohta 5.1. / 6 POIS: ”tai kokemus voi heikentyä” .”

Hertell Uotilan ym. kannattamana teki seuraavan kokonaisuutosehdotuksen:

”Valtuusto hyväksyy Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman linjaukset ja toimenpiteet sekä toimenpiteiden kirjalliset selostukset liitetaulukkojen (LIITE 1 ja LIITE 2) mukaisesti muutettuna ja siten, että:

a) seuraavat leikkaukset poistetaan kokonaan:

- Joukkoliikenne: 4M€ → 0€
- Kirjastot: 1,1M€ → 0€
- Nuorisopalvelut: 0,288M€ → 0€
- Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset: 4,5M€ – > 0€
- Sosiaalipalvelujen palvelutarjonta: 1M€ → 0€
- Karatalo: 0,19M€ → 0€
- Haltia: 0,2M€ → 0€

b) seuraavia säästötavoitteita maltillistetaan:

- Yleinen henkilöstösäästötavoite: 31,225 M€ → 26,2 M€
- Perusopetuksen palveluverkko: 3,2 M€ → 2M€
- Perusopetuksen isompien yksikköjen mukainen tehostuminen: 3M€ – > 2,1M€
- Liikuntapalvelujen toiminnan tehostaminen: 0,5M€ → 0,206M€
- Ikäihmisten kotihoidon tuottavuuden parantaminen: 1,8M€ → 1M€

c) seuraavat tulot lisätään:

- Pysäköintitulojen lisäys: 0,5M€ → 1M€
- Uusien vuokratonttien vuokratason tarkistaminen vastaamaan paremmin maanhintakehitystä: 0€ → 1M€
- Tuloveroprosentin korotus 0,25 prosenttiyksikköä: 0€ → 17,7M€

d) seuraavat tuottavuus- ja säästötoimet lisätään:

- Energiatehokkuustoimet: 0€ → 0,5M€
- Työntekijöiden autoedusta luopuminen: 0€ → 0,5M€
- Lastensuojelun ennaltaehkäisyyn panostaminen (säästö raskaammista palveluista): 0€ → 0,5M€
- Kierrätyksen lisääminen: 0€ → 0,1M€
- Metsänhoidon toimenpiteiden vähentäminen: 0€ → 0,05M€
- Niittyalueiden lisääminen: 0€ → 0,05M€

Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan 148,7 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä investointitason laskemista kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030”

ja liitti muutosehdotukseensa seuraavat liitteet:

- Vihreiden Take-esitys_linjaukset_LIITE1
- Vihreiden Take-esitys_toimenpiteet_LIITE2

Grönroos Lahtisen kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen 12.1:

”Lisätään kohta:

4.7 Vieraskielisen väestönkasvun hillitseminen

Espoon talouden kantava ongelma on vieraskielisen väestön nopea kasvu, joka lisää palveluiden kysyntää verotuloja nopeammin. Espoo ryhtyy määrätietoisiin toimiin vieraskielisen väestön kasvun hillitsemiseksi.

Tavoitetta edistäviä toimia ovat mm. se, että kaupunki ei ota kiintiöpakolaisia vastaan, maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin harrastamista ei tueta kaupungin varoin, kaupunki ei tarjoa laittomasti maassa oleville palveluita, kaupunki ei harrasta suomalaisia syrjivää ”positiivista syrjintää” ja kaupunki edistää tehottomien kotouttamistoimien sijaan huonosti integroituneiden maahanmuuttajien paluumuuttoa.

Kaupunki lisäksi vetoaa valtiovaltaan maahanmuuttopolitiikan kiristämiseksi ja asettaa valtion kanssa käytävissä neuvotteluissa maahanmuuttopolitiikan kiristämisen ehdoksi MAL-sopimusten synnylle.”

Grönroos Lahtisen kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen 12.2:

”Poistetaan sivulta 16 kohta:

Työllisyydenhoidon kuntakokeilu” ja siihen määrätty määräraha.”

Uotila Partasen ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelmaa sovellettaisiin ohjeellisena tulevia kehys- ja budjettipäätöksiä valmisteltaessa, huomioiden kulloisenkin ajankohdan talouden- ja toimintaympäristön tilanne.”

Kilpi ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun seuraavasti:

”Valtuusto palauttaa Taloudellisesti kestävä Espoo tuottavuus- ja sopeutusohjelman kokonaisuuden kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi siten, että

1

Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan vähintään 147 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä investointitason laskemista yli kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030 turvaamalla samanaikaisesti espoolaisille vähintään nykyisen tasoiset palvelut. Tähän pääsemiseksi ohjelmassa asetetaan tavoitteeksi seuraavat toiminnan ja talouden rakenteelliset uudistukset:

Kaupungin velan kasvun pysäyttäminen välittömästi.

Ylimoitetuista liikenneinvestoinneista luopuminen. Autoliikenteen sujuvuuden varmistaminen lopettamalla katujen sulkeminen ja liikenteen keinotekoinen vaikeuttaminen.

Palvelutuotannon tehostaminen.

Joukkoliikennepalvelujen parantaminen suorilla bussiyhteyksillä.

Kunnallisten verojen pitäminen korkeintaan nykytasolla.

Väestönkasvun hillitseminen.

Palveluinvestointien lisääminen: Tapiolan uimahalli ja katettu jalkapallostadion heti käyntiin.

Länsimetron myyminen.

Kaupungin omistamien sote -kiinteistöjen myynti.

2

Ohjelmasta päätetään valtuuston talousarviokäsittelyn yhteydessä joulukuussa 2020. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoitteisiin.”

Värmälä Hopsun ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että digitalisaatiohankkeiden tarkastelussa huomioidaan kaupungin henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja kouluttaminen.”

Värmälä Kivekkään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää, miten maahanmuuttajien kotouttamiseen ja kyseisten perheiden tukemiseen liittyviä toimenpiteitä voisi vahvistaa Espoon saamien valtionosuuksien kasvattamiseksi.”

Värmälä Kivekkään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää, miten erikoissairaanhoidon palveluja tarvitsevat asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut ja kuinka palvelujen saantia voidaan parantaa.”

Värmälä Kivekkään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että tulosyksiköiden omaa toimintaa arvioitaessa otetaan huomioon palvelujen toimivuus ja kokonaisuus. Niillä on merkitystä kustannusten ja tehokkuuden arvioinnissa.”

Värmälä Kivekkään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että konserniyhteisön tehokkuutta ja tuottavuutta arvioitaessa otetaan huomioon palvelujen toimivuus ja kokonaisuus. Niillä on merkitystä tuottavuuden ja taloudellisuuden arvioinnissa.”

Hopsu Hyrkön ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Taloudellisesti kestävä Espoo- tuottavuus ja sopeutusohjelman täytäntöönpanossa huomioidaan henkilöstö hyvin ja heille tarjotaan mahdollisuus osallistua toimenpiteiden jatkovalmisteluun.”

Pentikäinen Järvenpään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää mahdollisuudet henkilöstön tulospalkkion tai palkitsemisjärjestelmän kehittämiseksi niin, että palkitseminen voisi olla jatkossa sidoksissa myös esimerkiksi oman toimialan ja/tai oman sektorin sekä henkilökohtaisten tulostavoitteiden saavuttamiseen.”

Soini kannatti Kilven palautusehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu palautusehdotus, joten seuraavien puhujien on kohdistettava puheensa palautukseen.

Keskustelun palautuksesta päätyttyä puheenjohtaja totesi, että oli äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat palautusehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka vastustavat palautusehdotusta, äänestävät ei.

Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan äänestysjärjestysehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 4 äänellä 70 ääntä vastaan hylkäsi palautusehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtaja totesi, että asian käsittely jatkuu.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja esitti yhteenvedon keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista ja ehdotti, että ensin käsitellään muutokset ja sitten toivomukset ja että muutoksista käsitellään ensin Gestrinin muutosehdotus, sitten Grönroosin muutosehdotukset ja sen jälkeen näin muotoutunut ehdotus asetetaan Hertellin kokonaisuutosehdotusta vastaan.

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksen.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Gestrinin muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen tässä vaiheessa yksimielisesti.

Äänestys Gestrinin muutosehdotuksella muokatun kaupunginhallituksen pohjaehdotuksen ja Grönroosin ehdotuksen 12.1. kesken:

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Grönroosin ehdotusta, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 71 äänellä 3 ääntä vastaan ja 1 äänestäessä tyhjää hyväksyi tässä äänestyksessä kaupunginhallituksen ehdotuksen Gestrin muutosehdotuksella muokattuna. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Äänestys Gestrinin muutosehdotuksella muokatun kaupunginhallituksen pohjaehdotuksen ja Grönroosin ehdotuksen 12.2. kesken:

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Grönroosin ehdotusta, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 72 äänellä 3 ääntä vastaan hyväksyi tässä äänestyksessä kaupunginhallituksen ehdotuksen Gestrin muutosehdotuksella muokattuna. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Äänestys Gestrinin muutosehdotuksella muokatun kaupunginhallituksen ehdotuksen ja Hertellin kokonaisuutosehdotuksen kesken:

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Hertellin muutosehdotusta, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 55 äänellä 20 ääntä vastaan hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen Gestrin muutosehdotuksella muokattuna. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Sitten otettiin käsiteltäväksi toivomukset.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus 2.1. hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus 2.2. yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta vastustettiin, puheenjohtaja totesi, että on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat Värmälän toivomusehdotusta 2.2., äänestävät jaa ja ne, jotka vastustavat sitä, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 52 äänellä 11 ääntä vastaan ja 12 äänestäessä tyhjää ja hyväksyi Värmälän toivomusehdotuksen 2.2. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus 2.3. hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus 2.4. hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus 2.5. hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Pentikäisen toivomusehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Uotilan toivomusehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta vastustettiin, puheenjohtaja totesi, että on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat Uotilan toivomusehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka vastustavat sitä, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 20 äänellä 46 ääntä vastaan ja 9 äänestäessä tyhjää hylkäsi Uotilan toivomusehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Hopsun toivomusehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:
Kaupunginhallituksen ehdotus hyväksyttiin seuraavilla muutoksilla:

Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelma _ neuvottelutuloksen mukainen kaupunginjohtajan esitykseen liitteeseen:

Muutettiin Karataloa ja kirjastoja koskevat kohdat kuulumaan seuraavasti:

Karatalo

Toiminta jatkuu ja sitä avataan erityisesti asukaskäyttöön paikallisten yhteisöjen ja yhdistysten kautta. Kaupungin omasta toiminnasta talossa päättää pääsääntöisesti sivistystoimen lautakunnat. Talossa on nyt nuorisotoiminnan ja kulttuuritoiminnan alaista toimintaa ja päätökset toiminnasta ja sen laajuudesta tehdään ko. lautakunnissa. Kiinteistön kunnosta ja toimivuudesta vastaa kaupungin Tilapalvelut. Säästö näkyy nuoriso- ja kulttuuripalvelujen budjetissa.

Kirjastot:

Kirjaston palveluverkon tarkastelu kirjastoverkkoselvityksen jälkeen ja kirjaston toimintatapojen uudistaminen esimerkiksi itsepalveluaikoja laajentamalla.

ja lisäksi muutettiin: s. 9. kohta 5.1. / 6 POIS: "tai kokemus voi heikentyä".

Lisäksi hyväksyttiin seuraavat toivomukset:

Valtuusto toivoo, että digitalisaatiohankkeiden tarkastelussa huomioidaan kaupungin henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja kouluttaminen.

Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää, miten maahanmuuttajien kotouttamiseen ja kyseisten perheiden tukemiseen liittyviä toimenpiteitä voisi vahvistaa Espoon saamien valtionosuuksien kasvattamiseksi.

Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää, miten erikoissairaanhoidon palveluja tarvitsevat asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut ja kuinka palvelujen saantia voidaan parantaa.

Valtuusto toivoo, että tulosityksiköiden omaa toimintaa arvioitaessa otetaan huomioon palvelujen toimivuus ja kokonaisuus. Niillä on merkitystä kustannusten ja tehokkuuden arvioinnissa.

Valtuusto toivoo, että konserniyhteisön tehokkuutta ja tuottavuutta arvioitaessa otetaan huomioon palvelujen toimivuus ja kokonaisuus. Niillä on merkitystä tuottavuuden ja taloudellisuuden arvioinnissa.”

Valtuusto toivoo, että Espoon kaupunki selvittää mahdollisuudet henkilöstön tulospalkkion tai palkitsemisjärjestelmän kehittämiseksi niin, että palkitseminen voisi olla jatkossa sidoksissa myös esimerkiksi oman toimialan ja/tai oman sektorin sekä henkilökohtaisten tulostavoitteiden saavuttamiseen.

Valtuusto toivoo, että Taloudellisesti kestävä Espoo- tuottavuus ja sopeutusohjelman täytäntöönpanossa huomioidaan henkilöstö hyvin ja heille tarjotaan mahdollisuus osallistua toimenpiteiden jatkovalmisteluun.

Liite

- 1 Neuvottelusopimus Taloudellisesti kestävä Espoo
- 2 Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelma _ neuvottelutuloksen mukainen kaupunginjohtajan esitys
- 3 Äänestyslistat § 144

Oheismateriaali

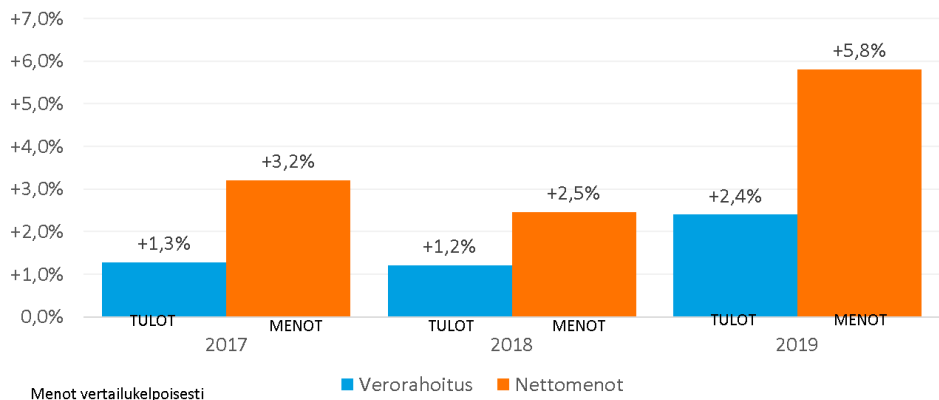
- Vihreiden Take-esitys_linjaukset_LIITE1
- Vihreiden Take-esitys_toimenpiteet_LIITE2

Selostus

Kuntatalous ja Espoon talous olivat epätasapainossa jo ennen koronapandemiaa

Kuntatalouden tilanne on heikentynyt voimakkaasti viime vuosina. Vuoden 2019 tilinpäätösten mukaan kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta, eli yhteensä 225 kuntaa teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Kuntataloutta on heikentänyt toimintamenojen kasvu sekä verorahoituksen heikko kehitys.

Espoon peruskaupungin ja kaupunkikonsernin näkökulmasta käyttötalous on siirtynyt epätasapainoon. Konsernin tuloslaskelman tulos on kahtena vuonna ollut negatiivinen ja kuluva vuosi heikentää tilannetta entisestään. Espoon kaupungin nettotoimintamenojen eli toimintakatteen alijäämän kasvu on useampana vuonna ylittänyt verorahoituksen kasvun. Kasvavissa kaupungeissa toimintakate ei saa kasvaa verorahoituksen kasvua enempää, jotta verorahoitusta jää palvelujen järjestämisen rahoittamisen jälkeen myös investointien sekä jo tehtyjen investointien lainan lyhennysten maksamiseen.

Kuva: Espoon nettomenojen ja verorahoituksen (verot ja valtionosuudet) kasvu 2017-2019.

Kuluvan vuoden helmi-maaliskuussa levinneellä koronapandemiolla ja sen vuoksi käyttönotetuilla rajoitustoimilla ympäri maailmaa on ollut erittäin rajuja vaikutuksia talouskasvuun. Ennakolliset Tilastokeskuksen neljännesvuositilinpäätösten tiedot kertovat, että Suomen kansantalous painui jo kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa taantumaan. Ennustelaitokset arvioivat tällä hetkellä, että koronakriisi heikentää Suomen kansantalouden kasvua tänä vuonna noin 5-7 prosenttia ja BKT kasvuennuste vuodelle 2021 on vain noin 2 prosenttia. Ennusteita tarkistetaan syksyn aikana vielä tiheään ja ne sisältävät valtavasti epävarmuutta epidemiatilanteen kehityksestä ja sen vaikutuksista talouskasvuun.

Korona-pandemia on vaikuttanut voimakkaasti myös Espoon kaupungin talouteen ja toimintaan. Vaikutukset ovat toiminta- ja verotuloja vähentäviä sekä toimintamenoja kasvattavia. Valtion 2. ja 4. lisätalousarviossa kunnille myönnettiin ns. koronakompensatioita, jotka paikkaavat laskevia verotuloja vuonna 2020, mutta eivät riitä Espoon talouden tasapainottamiseen kuluvana tai tulevina vuosina. Heinäkuun tilanteessa kaupungin tuloksen arvioitiin toteutuvan -60 milj. euron tasolla.

Hidastunut talouskasvu ja voimakkaasti noussut työttömyys heikentävät niin kunnallis- kuin yhteisöveron tuoton kasvua myös tulevina vuosina. Koronapandemian vaikutukset kasvattavat erityisesti sosiaali- ja terveystoimen menoja, kun pandemian aikana kasvaneita hoitojonoja ja sosiaalityön tarvetta puretaan. Valtiovarainministeriön esitys talousarvioksi 2021 ei kuitenkaan sisältänyt kuntien taloutta helpottavia kompensatioita.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2019 arviointikertomuksessa todetaan, että koronaviruspandemialla tulee olemaan Espoon talouteen merkittävät vaikutukset. Konsernin velkojen ja vastuiden määrä oli korkea jo ennen kriisiäkin, ja nyt haasteet tulevat olemaan vielä vakavampia. Toimintamenoja ja investointiohjelmia on tarkistettava vastaamaan kaupungin tulopohjaa ja koko maan heikkenevää talouden tilaa. Riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tarkastuslautakunta suosittaa, että koronaviruspandemian seurauksena kaupunkikonsernin talouden tilaa ja kehitystä on tarkasteltava erityisen kriittisesti. Toiminnan tulee olla joustavaa, jotta muuttuneeseen tilanteeseen voidaan vastata viipymättä.

Tarkastuslautakunta suositti, että talouden tasapainottamisen ja tuottavuuden Tatu 2 -ohjelman tavoitteiden toteutuminen on välttämätöntä taloudellisen kestävyuden saavuttamiseksi sekä kaupungin ja konsernin talouden tasapainottamiseksi. Kaikkien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tulee sitoutua talouden tasapainottamistavoitteiden toteuttamiseen.

Kaupunginhallitus päätti 25.5.2020

- että laaditaan Taloudellisesti kestävä Espoo- tuottavuus- ja sopeutusohjelma, jolla suunnitelmallisesti parannetaan Espoon tuottavuutta ja talouden tasapainoa 2020-2025 siten, että saavutetaan vähintään elo-syyskuussa päätettävä euromääräinen vuositaso sopeutus käyttötalouteen seuraavan valtuustokauden loppuun mennessä. Ohjelma laaditaan yhteistyössä FCG Perlacon Oy:n kanssa. Ohjelman teemoihin nostetaan kaupungin tulopohja ja verotus.
- että ohjelman valmistelusta raportoidaan kaupunginhallitukselle kesä- ja elokuussa 2020
- että ohjelmasta järjestetään talousarvioneuvotteluja vastaavat neuvottelut elo- syyskuussa valtuuston neuvottelutoimikunnalle. Valtuuston neuvottelutoimikunta toimii ohjelman seurantaryhmänä.
- ja totesi, että ohjelmasta päätetään valtuuston kehys- ja vero-% päätöksen yhteydessä lokakuussa 2020. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoiteisiin.

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman valmistelu ja sisältö

Koronapandemian aiheuttama verotulojen heikkeneminen edellyttää toiminnan sopeutustoimia niin Espoossa kuin muissa suurissa kaupungeissa. Suomen kuusi suurinta kuntaa tekee tiivistä yhteistyötä edunvalvonnassa valtioon nähden, sekä erilaisten sopeutus- ja tuottavuutta kehittävien toimien valmistelussa.

Espoon käyttötalousmenojen kasvu on saatava kuriin ja investointitaso laskettava lähemmäksi tulo- ja investointitasoa. FCG Perlacon Oy:n tekemän taloustarkastelun mukaan jatkamalla viime vuosien toimintakatteen kasvun perusuralla Espoon tilikauden konsernitulos tulee kääntymään pysyvästi negatiiviseksi ja taseessa oleva suuri ylijäämä sulaa: vuonna 2024 taseen ylijäämä on kulutettu. Samaan aikaan jatkuu vakava velkaantuminen,

konsernivelka kasvaa 4,3 mrd. eurosta yli 6 mrd. euroon. Perusuralla vuosikate ei kata poistoja eikä nettoinvestointeja. Tulos kääntyy negatiiviseksi ja tasekin alijäämäiseksi

Perlacon Oy:n analyysin mukaan Espoon palvelutaso on Suomen kärkeä. Palvelurakenteen nettomenot euroa/asukas olivat vuonna 2019 noin 40 miljoonaa euroa suurimpien kaupunkien vastaavia kalliimmat siitä huolimatta, että Espoon ikärakenne ja sairastavuus ovat muihin verrattuna edullisia. Myös toimitila- ja investointikustannukset ovat Suomen kärkeä.

Palvelujen tasoa, laatua, laajuutta ja saatavuutta muuttamalla ja karsimalla sekä palveluprosesseja tehostamalla ja digitalisoimalla Espoolla on mahdollisuus mittavaan käyttötalouden sopeuttamiseen. Investointien priorisoinnilla sekä laatua ja laajuutta karsimalla on mahdollisuus laskea yksittäisten investointien toteutuskustannuksia.

Lisäksi on edelleen jatkettava neuvotteluja valtion kanssa. Neuvottelujen kärki voi olla valtionosuusjärjestelmässä, erityisesti monenkielisen palvelurakenteen kustannusten kompensoitumisessa ja jossain määrin verotulon tasaukseen liittyvässä problematiikassa. Investointeihin tulisi saada kohdennettua, investointien keventämiseen tähtäävää valtionosuutta esimerkiksi juuri ilmastonmuutosta keventävissä ja MAL-sopimusta toteuttavissa hankkeissa. Tämä voisi ulottua myös kohteiden käyttökustannusten keventämiseen, jos ilmastoystävällinen rakentaminen kasvattaa käyttökustannuksia.

Ohjelman valmistelu on tehty tiiviissä yhteistyössä toimiala- ja tulosityksikköjohtajien, asiantuntijoiden ja FCG Perlaconin kanssa.

- tuottavuusohjelman valmistelu käynnistettiin kaupunginjohtajan ja jokaisen tulosityksikköjohtajan välisillä tuottavuuskeskusteluilla, joissa tulosityksikköjohtajat esittelivät näkemyksensä parhaiksi tuottavuutta kehittäviksi toimenpiteiksi tulosityksikössään.
- FCG Perlacon laati Espoon talouden analyysin ja skenaariot sopeutustarpeen määrittelemiseksi
- FCG Perlacon Oy edustajat haastattelivat kaikki toimiala- ja tulosityksikköjohtajat sekä keskeiset asiantuntijat
- ohjelmaa valmisteltiin kuudessa poikkihallinnollisessa toimiala- ja tulosityksikköjohtajista ja asiantuntijoista koostuvissa työryhmissä, jotka laativat omalta osa-alueeltaan linjaukset sekä listan tuottavuutta kehittävästä toimenpiteistä vuosille 2020-2025.
- Osa-alueet:
 - o prosessien kehittäminen,
 - o yhtenäinen kasvun ja opin polku,
 - o digitalisaatio,
 - o henkilöstö,
 - o investoinnit ja omaisuus,
 - o tulo-rahoituksen kehittäminen, kunta valtio suhteen kehittäminen
- toimenpiteet ja linjaukset on valmisteltu palveluista vastaavien johtajien toimesta, ne on käsitelty toimialojen ja kaupungin

johtoryhmässä ja ne on laajasti hyväksytty toteutettavaksi seuraavan valtuustokauden loppuun mennessä.

- ohjelmalla tavoitellaan 147 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen ja investointitason laskua 10 % investointiohjelmassa 2020-2030.

Ohjelman julkaisu ja esittely

Ohjelman linjaukset ja tuottavuutta kehittävät toimenpiteet julkaistaan ja esitellään kaupunginhallituksen kokouksessa 7.9.2020.

Kaupunginhallitus pyytää ohjelmasta valtuuston neuvottelutoimikunnan lausunnon siten, että asia voidaan käsitellä kaupunginhallituksen kokouksessa 12.10.2020.

Valtuuston neuvottelutoimikunta neuvottelee ohjelmasta 15,16 ja 17.9.2020. Kaupunginhallitus käsittelee ohjelmaa uudestaan 12.10.2020 kehys 2021-2023 ja veroprosentit vuodelle 2021 yhteydessä. Ohjelmasta päätetään lopullisesti valtuuston kehys- ja vero-% päätöksen yhteydessä lokakuussa 2020.

Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoiteisiin.

Taloudellisesti kestävä Espoo tuottavuus- ja sopeutusohjelman käsittely

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle 7.9.2020 ja pyysi siitä valtuuston neuvottelutoimikunnan lausunnon siten, että asia voidaan käsitellä kaupunginhallituksen kokouksessa 12.10.2020.

Pöydällä olon aikana valtuuston neuvottelutoimikunta on käsitellyt Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelman tavoitetasoja, linjauksia ja toimenpiteitä kuudessa kokouksessa ja päätynt liitteenä olevaan sopimukseen ja neuvottelutulokseen, jonka sopimuksen allekirjoittaneet valtuustoryhmien neuvottelijat hyväksyivät.

Neuvottelutuloksen mukaisesti Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman tavoitteena on käyttötalouden kasvun hidastaminen ohjelman linjauksia ja toimenpiteitä toteuttaen 147 milj. eurolla vuoden 2025 loppuun mennessä sekä investointitason lasku 10 prosentilla hankkeiden toteutustapaa, laajuutta ja kustannuksia tarkastamalla. Palvelujen ja prosessien kustannusvaikuttavuutta kehitetään suunnitelmallisesti ja viranhaltijat ja luottamushenkilöt sitoutuvat talouden tasapainottamistavoitteiden toteuttamiseen.

Sopimuksessa hyväksyttiin neuvottelutuloksen mukaiset ohjelman linjaukset ja toimenpiteiden tavoitetasot. Linjaukset ja toimenpiteet ovat sopimuksen liitteenä. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoiteisiin.

Ohjelman toteutuksen ensimmäinen tarkastuspiste on 31.7.2022 osavuosisikatsauksen yhteydessä, jolloin arvioidaan ohjelman linjausten ja toimenpiteiden vaikutusta käyttömenojen ja investointien kehitykseen, tulo-rahoituksen kehitystä ja tarvittavia toimenpiteitä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelmasta on toteutettu yhteistoimintaneuvottelu pääluottamusmiesten kanssa 23.9, 29.9 ja 7.10.2020. Tarkemmin henkilöstön edustajien kannanotot ilmenevät neuvottelun pöytäkirjasta.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 7.9.2020 § 285

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä

Kaupunginhallitus

1

ehdottaa, että valtuusto hyväksyy Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman kokonaisuuden. Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan NNN milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä Investointitason laskemista kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030.

2

toteaa, että ohjelmasta päätetään valtuuston kehys- ja veroprosentin käsittelyn yhteydessä lokakuussa 2020. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoitteisiin.

Käsittely

Merkittiin, että ohjelmaa esiteltiin klo 15.30 - 16.00

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Puheenjohtaja Partasen kannattamana ehdotti, että kaupunginhallitus jättää Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman hyväksymisen pöydälle ja pyytää siitä valtuuston neuvottelutoimikunnan lausunnon siten, että asia voidaan käsitellä kaupunginhallituksen kokouksessa 12.10.2020.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen sen.

Päätös

Kaupunginhallitus:

Kaupunginhallitus jätti Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman hyväksymisen pöydälle ja pyytää siitä valtuuston neuvottelutoimikunnan lausunnon siten, että asia voidaan käsitellä kaupunginhallituksen kokouksessa 12.10.2020.

Kaupunginhallitus 12.10.2020 § 327

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä

Kaupunginhallitus

1
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus- ja sopeutusohjelman kokonaisuuden. Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan 147 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä Investointitason laskemista kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030

2
toteaa, että ohjelmasta päätetään valtuuston kehys- ja veroprosentin käsittelyn yhteydessä lokakuussa 2020. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan 2021-2023 sekä valtuustokauden tavoitteisiin.

Käsittely

Partanen Ahlforsin kannattamana teki seuraavan ehdotuksen:

Kaupunginhallitus

1
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus- ja sopeutusohjelman linjaukset ja toimenpiteet sekä toimenpiteiden kirjalliset selostukset liitetaulukkojen (LIITE 1 ja LIITE 2) mukaisesti muutettuna ja siten, että:

a.) seuraavat leikkaukset poistetaan kokonaan:

- Joukkoliikenne: 4M€ -> 0€
- Kirjastot: 1,1M€ -> 0€
- Nuorisopalvelut: 0,288M€ -> 0€
- Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset: 4,5M€ -> 0€
- Sosiaalipalvelujen palvelutarjonta: 1M€ -> 0€
- Karatalo: 0,19M€ -> 0€
- Haltia: 0,2M€ -> 0€

b.) seuraavia säästötavoitteita maltillistetaan:

- Yleinen henkilöstösäästötavoite: 31,225 M€ -> 26,2 M€
- Perusopetuksen palveluverkko: 3,2 M€ -> 2M€
- Perusopetuksen isompien yksikköjen mukainen tehostuminen: 3M€ -> 2,1M€
- Liikuntapalvelujen toiminnan tehostaminen: 0,5M€ -> 0,206M€
- Ikäihmisten kotihoidon tuottavuuden parantaminen: 1,8M€ -> 1M€

c.) seuraavat tulot lisätään:

- Pysäköintitulojen lisäys: 0,5M€ -> 1M€
- Uusien vuokratonttien vuokratason tarkistaminen vastaamaan paremmin maanhintakehitystä: 0€ -> 1M€
- Tuloveroprosentin korotus 0,25 prosenttiyksikköä: 0€ -> 17,7M€

d.) seuraavat tuottavuus- ja säästötoimet lisätään:

- Energiatehokkuustoimet: 0€ -> 0,5M€
- Työntekijöiden autoedusta luopuminen: 0€ -> 0,5M€
- Lastensuojelun ennaltaehkäisyyn panostaminen (säästö raskaammista palveluista): 0€ -> 0,5M€

- Kierrätyksen lisääminen: 0€ -> 0,1M€
- Metsänhoidon toimenpiteiden vähentäminen: 0€ -> 0,05M€
- Niittyalueiden lisääminen: 0€ -> 0,05M€

2

Ohjelman toimenpiteillä ja linjauksilla tavoitellaan 148,7 milj. euron sopeutusta käyttötalouteen valtuustokauden 2021-2025 loppuun mennessä sekä investointitason laskemista kymmenellä prosentilla vuosina 2021-2030.

3

toteaa, että ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehykseen ja taloussuunnitelmaan vuodelle 2021. Seuraavan valtuustokauden tavoitteista linjaa keväällä 2021 valittava uusi valtuusto, joka linjaa tarkemmin myös vuosien 2022-2025 kehysten ja talousarviosuunnitelmien laatimista ohjelman sekä sen hetkisen taloustilanteen pohjalta.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava kannatettu ehdotus, jonka johdosta on äänestettävä.

Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen 10 äänellä 4 ääntä vastaan, 0 äänestäessä tyhjää ja 1 ollessa poissa hyväksyneen esittelijän ehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi